

الاصناف والاخبار العامة

ومكة* في واد بين جبال فير ذي زرع وبها الكعبة
في وسط المسجد الحرام ولشهرة ذلك تركنا وصفه (١)

(* باليم المفتوحة والكاف المفتوحة المشددة وفي اخرها ماء

(١) ومدينة مكة قديمة ازلية البنا مشهورة اثنا معنورة
مقصودة من جميع الارض الاسلامية واليهما حجه المعروف
وفي مدينة بين شعاب الجبال طولها من المعلاة الي
الستغلة نحو ميلين وهو من جهة الجنوب الي جهة
الشمال ومن اسفل جبل اجياد الي ظهر جبل قعيقعان
ميل والمدينة في وسط هذا الفضا وبنيانها حجر وطين
وحجارتها من جبالها واسواقها قليلة في وسط مكة مسجدها
الجامع المسمي الحرام وليس لهذا الجامع سقف وانما هو
داير كالحظيرة الكعبة هو البيت المسقف في وسط الحرم
وهذا البيت طوله من خارجه من ناحية الشرق اربع
وعشرون ذراعاً وكذلك طول الشقة التي تقابلها في

ΠΕΡΙΓΡΑΦΑΙ ΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΑΙ.

Ἡ Μέκκα κεῖται ἐν πεδιάδι μεταξὺ βενῶν μὴ ἔχοντων σιτοφορὰν χωρία. Ἐν ταύτῃ ὑπάρχει ἡ Ἀλκααμπά ἐν τῷ μέσῳ τῆς ναῦ Ἀλχαράμ, ἥτοι ἁγίος 1), τῆς ὁποῖου τὴν περιγραφήν οἷς γνωστὴν παραλείπομεν ἐνταῦθα 2). Ἡ

Σημ. Ὅπως βλέπεις Ἀραβικὰς ὑποσημειώσεις δεῖξαι τῆς Ἑλληνικῆς μεταφράσεως, γίνωσκε, ὅτι σημειῶσι τὸ πῶς ἀναγνώσειν εἶναι δεῖ τὴν ἐν τῷ κειμένῳ Ἀραβικὴν λέξιν.

2) Ἰδὲ τῆς ἀπέναντι διεξοδικῆς τῆς περιφήμου γεωγραφικῆς Ἀλεξισῆ περιγραφῆς τῆς πολυθρυλήτου Μέκκας ἢ μετάφρασις.

Ἡ Μέκκα ἐστὶ πόλις ἀρχαιοτάτη, περιβόητος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ πολυανθρωπίαν ἐξ ἀπάσης τῶν Μοσλεμῶν γῆς καὶ διὰ τὴν εἰς αὐτὴν γνωστὴν αὐτῶν ἀποδημίαν εὐλαβείας χάριν, κειμένη μεταξὺ δύο βενῶν, τῆς ὁποίας τὸ πλάτος ἀπὸ τῆς ἀνω ἕως τῆς κάτω μέρους, ἥτοι ἀπὸ μεσημβρίας κατ' ἄρκτον, εἶναι δύο σιχόν μιλίων· ἀπὸ δὲ τῆς ῥίζης τῆς βενῆς Ἀτζιάδ ἕως τῆς κορυφῆς τῆς βενῆς Κεαϊκαὰν ἀριθμεῖται μίλιον ἓν. Ἐν τῷ μέσῳ τούτου τῆς διαστήματος κεῖται ἡ πόλις λιθόπτιστος καὶ πηλόδομος, τῆς ὁποίας οἱ λίθοι ἐλήφθησαν ἀπὸ τὰ ὄρη αὐτῆς· ἔχει δὲ ἀγορὰς ὀλίγας. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς Μέκκας ὑπάρχει ναὸς ἁγίος, ὀνομαζόμενος Ἀλχαράμ, ἄσπερος καὶ σχηματίζων περίφραγμα, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τούτου τῆς ναοῦ ὑπάρχει ἡ Ἀλκααμπά, οἶκος κατάσπερος, τῆς ὁποίας τὸ μῆκος ἐξώθεν τὸ κατ' ἀνατολὰς εἶναι πηχέων κδ· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τῆς ἀπέναντι μέρους τῆς κατὰ δυσμὰς. Κατ'

ويقال لبطن مكة بكه بالباء الموحدة المفتوحة قال في صحاح الجوهري وسمي بطن مكة بيهك لانه حام الناس

جهة المغرب وبشرقي هذه الوجه باب الكعبة وارتفاعه علي الارض نحو قامة وسط الكعبة من داخل مساوئ لاسفل الباب وفي ركنه الحجر الاسود وطول الحائط الذي من جهة الشمال وهو الشامي ثلث وعشرون ذراعاً وكذلك الشقة الاجري التي تقابلها في جهة اليمن ومع اصل هذه الشقة موضع حجر في دابر وطوله خمسون ذراعاً وفيه حجر ابيض يقال انه قبر اسمعيل بن ابراهيم عليهما السلام وفي الجهة الشرقية من الحرم قبة العباس وبيروزم وقبة اليهودية وما استدار بالكعبة كله حطيم يوقد فيه بالليل مصابيح ومشاعل للكعبة سقمان وماء السقف الاعلي يخرج عنه الي خارج البيت في ميزات من خشب وذلك الماء يقع علي الحجر الذي قلنا انه قبر اسمعيل والبيت كله من خارج علي استدارته مكسو بثياب الحرير العراقية لا يظهر منه شي وارتفاع سمك البيت المذكور سبع وعشرون ذراعاً وهذه الكسوة معلقة فيه بازرار وعري وصاحب بغداد المسي بالخليفة يرسلها في كل سنة اليها فتكسي بها وتزال

Μπαῦν (ἦτοι τὸ ἐνδότερον μέρος) Μέκκας ὀνομάζεται Μπέκκα ..... καλεῖται δὲ κατὰ τὸν λεξικογράφον Τζιαυχαρὴν ἔτω, διὰ τὴν ἐκεῖσε πολυανθρωπίαν, ἐπειδὴ

ἀνατολὰς τέττε τῷ μέρει ὑπάρχει ἡ πύλη Ἀλκααμπᾶς ἰσομεγέθης ἀνθρώπων, καὶ τὸ ἔδαφος Ἀλκααμπᾶς τὸ ἐνδότερον εἶναι ἴσον τῷ κατὰ τῆς πύλης, ἐν τῷ ὁποίῳ τῇ γωνίᾳ ὑπάρχει λίθος μέλας. Τὸ μῆκος τῆ τοίχου τῆ κατ' ἄρκτον, δηλ. κατὰ Δαμασκὸν, ὑπάρχει πήχεων κγ'. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τῆ ἀπέναντι μέρος τῆ κατὰ μεσημβρίαν, ἦτοι κατὰ τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν. Πλησίον τῆ θεμελίῳ τέττε τῷ μέρει ἐστὶ τόπος περιτετελισμένος, τὸ μῆκος ἢ πήχεων, ὅπου κεῖται πέτρα λευκὴ νομιζομένη ὁ τάφος τῆ Ἰσμαήλ υἱὸ Ἀβραάμ (εἰρήνη ἐπ' αὐτοῖς). Κατ' ἀνατολὰς τῆ Χαράμ ὑπάρχουσιν ἡ καμάρα τῆ Ἀββάσ, τὸ φρέαρ Ζάμζαμ καὶ ἡ Ἰεδαϊκὴ σοά· τὴν δὲ Ἀλκααμπᾶν περιζωννύει τοῖχος, ὅπου καίσσι τὴν νύκτα λαμπάδες καὶ φανοί. Ἡ Ἀλκααμπᾶ ἔχει δύο σέγας, ἐξ ἧν τῆς ἀνωτέρας ἐξέρχεται ὕδωρ ἔξω τῆ οἴκου διὰ ξυλίνου σίφωνος καταπίπτου ἐπὶ τὴν πέτραν, περὶ ἧς εἵπαμεν, ὅτι ὑπάρχει τάφος τῆ Ἰσμαήλ· ὁ δὲ οἶκος ὅλος κίκλωθεν κατεσκευασμένος μὲ ἱμάτια ἐκ σηρικῆ Ἰράκης κατεσκευασμένα, ὥστε ἔδαμῃ φαίνεται τι γυμνόν. Τὸ ὕψος τῆ ῥηθέντος οἴκου εἶναι πήχεων κζ'. τὰ δὲ ἱμάτια ταῦτα εἶναι προσηρητημένα μὲ περόνας καὶ λαβίδας, καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἦτοι ὁ καλίφης τῆς Βαβυλωνος, στέλλει κατ' ἔτος νέα ἱμάτια, μὲ τὰ ὁποῖα σολίζεσι τὸν οἶκον, ἀφαιρουμένων τῶν παλαιῶν· ἔτι δὲ συγχωρεῖται ἄλλω τι ἢ

فيه لانه من بكة اي زحمة وتحيط بها سور وبالحرم بير
 زهم وفي البير المشهورة تجاه الكعبة وعليها قبة مبنية .

الاخري عنها ولا يقدر احد يكسوها غيره وما يذكر اهل
 الخبر ان الكعبة كانت خيمة ادم وكائنة مبنية بالطين
 والحجارة فهدمها الطوفان وبقيت مهتمة الي مدة ابراهيم
 واسماعيل فقيل ان الله امرها بنيانها فنهض ابراهيم الي
 ابنه اسماعيل وتعاونوا في بنيانها بالحجر والطين وليس
 بمكة ماء جار الا ما اجري اليها من عين علي بعد من
 البلد ولم يستتم فلما كانت ايام المقتدر من بني عباس
 استتم بناء ومياه مكة زعاف لا تسوع لشارب واطيبها ماء
 بير زهم وماوها شروب غير انه لا يمكن اذمان شربه وليس
 بجميع مكة شجر مثمر الا شجر البادية ويسكن صاحب
 مكة في قصر له بالجهة الغربية بموضع يعرف بالمربعة
 علي ثلاثة اسيال من مكة وهو قصر مبي من الحجارة
 وتجاوره حديقة قريبة العهد فيها نخيلات وكثير من
 المقل وبها جملة شجر منقواة اليها وليس لهاشي صاحب
 مكة عسكر خيل وانما عسكره رجالة لا خيل عندهم
 وتسمي رجالاته بالحراية لباسة البياض والعمائم البيض
 يركب الخيل سياسته حسنة حاكمه عدل وانصاف ظاهر
 واحسانه عرف علي قدر امكانه ومعه موسمان يهتف

Μέκκα σημαίνει ταῦτο τῷ πολυανθρωπία. Περιζωννύει δὲ τὴν Ἀλκααμπὰν τείχος, καὶ ἐν τῷ (ναῶ) Ἀλχαράμ ὑπάρχει τὸ πολυθρύλητον φρέαρ Ζάμζαμ, κείμενον ἀντικρὺ Ἀλκααμπὰς, ἐπὶ τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἀνωκοδομημένη καμάρα.

παρ' αὐτὸν καὶ εὐλίση τὸν οἶκον. Ἡ Ἀλκααμπὰ, ὡς τινες διηγῶνται, ὑπῆρχε κατοικητήριον Ἀδὰμ πηλόδομον καὶ τειχόκτισιν, ἀλλ' ἀφανισθεῖσα ὑπὸ τῆ κατακλυσμῆ, ἐμεινεν ἕως ἄχρῃ τῆ Ἀβραάμ καὶ Ἰσμαήλ, οἱ ὁποῖοι προσαχθέντες, ὡς ἀδεται λόγος, ὑπὲρ τῆ θεῆ καὶ τὴν ἀνακτίσωσι, συνανωκοδόμησαν αὐτὴν λίθῳ καὶ πηλῷ. Ἐν τῇ Μέκκα νερὸν ἔχ ὑπάρχει ῥέου πλην τῆ ἀπὸ πηγῆς τινὸς μακρὰν κειμένης· καὶ τῷτο τὸ ἀτελὲς ἔργον ἐτελειώθη ἔπειτα ἀπὸ τὸν Μοκτάτερον τὸν ἐκ τῆς οἰκίας Ἀββασίδων. Τα ὕδατα τῆς Μέκκας ὑπάρχουσιν ἀλμυρὰ καὶ ἀηδῆ τῷ πίνουσι, ἐξ ὧν τὸ κάλλιστον ὑπάρχει ἐκ τῆ φρέατος Ζάμζαμ, τὸ ὁποῖον εἶναι μὲν, ἀλλ' ἔχι πάντοτε, πόσιμον. Ἐν ὅλη τῇ Μέκκα δὲν ὑπάρχει δένδρον καρποφόρου πλην τῶν ἐν ἐρήμῳ δένδρων. Ὁ δὲ διοικητὴς τῆς Μέκκας κατοικεῖ ἐν τῇ φρεσὶ τῷ κατὰ δυσμαῖς, ὀνομαζομένῳ Ἀλμασαμπὰ, ὡσεὶ τριῶν μιλίων (3000 βημάτων) μακρὰν τῆς πόλεως, πλησίον τῆ ὁποῖα παράκειται κήπος νεόφυτος, ὅπου ὑπάρχουσιν πολλοὶ φοίνικες ἕμεροι καὶ ἄγριοι, καὶ μετακομίζονται ἀλλαχόθεν διάφορα δένδρων εἶδη. Ἀλχάσεμος, ὁ ἡγεμὼν τῆς Μέκκας, δὲν ἔχει ἵππικόν, ἀλλὰ μόνον πεζικόν ὀνομαζόμενον δορυφόρος ἐνδεδυμένους εὐλίην καὶ τιάρας λευκάς· ἐξέρχεται δὲ ἑφιππος, διοικεῖ τὸ ὑπήκοον ἄριστα, κρίνει δικαίως καὶ δεθῶς παντὶ τῷ βελομένῳ, καὶ εὐεργετῆ πλουσίως κατὰ τὸ δυνατόν. Δίς διανέμεται ἐν τῇ Μέκκα ὅ, τι

ومدينة* الرسول صلى الله عليه وسلم في مستو
من الارض في شمالها جبل احد وفي جنوبها جبل
عير وله نخل كثير والغالب علي ارضها السباح وبها قبر
رسول الله صلى الله عليه وسلم ومسجده والي جانب
قبر رسول الله قبر ابي بكر رضي الله عنه وقبر عمر رضي
الله عنه وعليها سور من لبن ومن قري المدينة الربد
وبها قبر ابي در العفاري رضي الله عنه والربد حيث
الطول سزل والعرض كد ب وبالمدينة بير بضاعة

فيها كل ما جلب اليها احدها في اول رجب والثاني
موسم الحج ولاهلها اموال صامنة واحول فاشية ودواب
وجمال لا زرع بها ولا حنطة الا ما يجلب اليها من
ساير البلاد والتمر ياتي كثيراً مما حولها والعنب يجلب اليها
من الطائف وهو بها قليل جداً والغالب على ضعف
اهلها الجدع وسو الحال واذا خرج احد من مكة في كل
جهة تلقاه اودية هناك جارية وعيون مطردة وبار فرقة
وحوايط كثيرة ومزارع متصلة *

* بفتح الميم والباقي معلوم ويقال لها يثرب بفتح
الثلثة من تحت وسكون المثلة وكسر الراء المسهلة ويقال
لها طيبه بفتح الطاء *

Μεδίνας 1) Α'ρ'άσ'αλ (ήτοι πάλις τῆ προφήτε, εὐλογία θεῶ ἐπ' αὐτῶ κ' εἰρήνη) κεῖται ἐν ἐπιπέδῳ γῆς τόπῳ, ἔχουσα κατὰ μὲν ἄρκτον τὸ ἕρος Ὀ'χ'οδ', κατὰ δὲ μεσημβρίαν τὸ ἕρος Α'ἶρ' εὐποροῦν φοινίκων πολλῶν. Ἡ γῆ τῆς Μεδίνης εἶναι τὰ μάλιζα ἐνίκμος. Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει εὕρεται ὁ τάφος τῆ προφήτου (εὐλογία θεῶ ἐπ' αὐτῶ κ' εἰρήνη), κ' ὁ ναὸς αὐτῆ· πλησίον δὲ τῆ τάφου τῆ προφήτε ὁ τάφος τῆ Α'β'εβ'έκερ (ἰλεως αὐτοῦ ὁ θεὸς), κ' ὁ τάφος τῆ Ω'μ'άρ'ε (ἰλεως αὐτοῦ ὁ θεός)· περιζωννύει δὲ τὴν πέλιν τεῖχος πλίνθινον. Ἐκ τῶν κωμοπέλεων τῆς Μεδίνης ὑπάρχει Α'λ'ραπ'οῶ, ἐν ἣ ὁ τάφος τῆ Α'μπ'ή Δ'ερ' Α'λαφ'αῖρ'η (ἰλεως αὐτοῦ ὁ θεός)· ἔστι δὲ τῆς Α'λ'ραπ'οῶς τὸ μὲν μῆκος ζδ', λ', τὸ δὲ πλάτος

φίεεται εἰς αὐτὴν, δηλαδὴ ἐν ἀρχῇ τῆ μηνὸς Ρ'ατ'ζέπ'ε, καὶ καθ' ὃν καιρὸν συνεκκλησιάζονται οἱ προσκυνηταί. Ἡ Μέκκα, τῆς ἰσοίας οἱ κάτοικοι πλουτοῦσι χρημάτων κ' θρεμμάτων κ' καμήλων, δὲν ἔχει σπέρμα, ἔτε σῖτον πλὴν τῆ μετακομιζομένη ἀλλαχόθεν· κ' ἀπὸ μὲν τῶν πέριξ τόπων εἰσκομίζονται πολλοὶ δάκτυλοι, ἀπὸ δὲ Α'λ'ταῖφ'ης σαφίδες, ἐξ ὧν ὀλιγίσαι γεννῶνται ἐν τῇ Μέκκῃ. Ἡ κυρία συμφερα τῶν κατοίκων ὑπάρχει ἡ κακοτροφία κ' κακοζωία. Τῷ δὲ ἐξερχομένῳ ἐκ τῆς Μέκκας ἀπαντῶσι πολλαὶ πεδιάδες, ὅσα ὑπάρχουσιν ὕδατα φέοντα, πηγαὶ συνεχεῖς, φρέατα ἀνεξάντλητα, κῆποι πάμπολλοι, κ' ἀγροὶ ἀδιάκοποι.

1) Ἡ Μεδίνα ὠνομάζετο τοπάλαι بئرب. Γάθριππα· ἀλλ' ἄφ' ἧ διέτριψεν ἐν αὐτῇ ὁ Μωάμεθ ἰκανὸς χρόνος, κ' ἐδειξαν πρὸς αὐτὸν οἱ κάτοικοι μεγάλην φιλίαν, ὠνομάθη παρ' αὐτῆ بئرب. Ταῖμπα ἦτοι καλή. διότι ἡ λέξις بئرب σημαίνει τὸ ναοτίον. Μετὰ δὲ ταῦτα ὠνομάθη المدينة الرسول ἢ مدينة الرسول κατ' ἐξοχήν.

ونكرها في الاحاديث مشهور وبها بير اريس التي سقط فيها خاتم النبي صلى الله عليه وسلم من يد عمان بن عمان رضي الله عنه وجد في طلبه فلم يجده .

وايله * كانت مدينة صغيرة وكان بها زرع يسير وهي مدينة اليهود الذين جعل منهم القردة والخنزير وهي على ساحل بحر القلزم وعليها طريق حجاج مصر وهي في زماننا برج وبها وال من مصر وليس بها مزروع وكان لها قلعة في البحر فابطلت ونقل الوالي الى البرج في الساحل .

ومدين (مدينة خراب على بحر القلزم محاذية لتبوك على نحو ست مراحل منها وبها البير التي استقي منها موسى لساية شعيب ومدين اسم للقبيلة التي كان منها شعيب ثم سميت القرية بهم ويشهد به قوله تعالى والي مدين اخاهم شعيباً قال ابن سعيد

* بفتح الهمزة وسكون المثناة من تحت ولام وهاء .

(بفتح الميم وسكون الدال المهملة وفتح المثناة

من تحت وفي اخرها نون *

κδ', β'. Ἡ Μεδίνα ἔχει Φρέαρ (ὀνομαζόμενον) Μπαάδαε περίφημον, περὶ ἧς μνείαν ποιεῖ ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἀλχαδίδ, ἔτι δὲ Φρέαρ Ἀρήσ, ἐν ᾧ ἔπεσε τὸ δακτυλίδιον τῆς προφήτης (εὐλογία θεῶ ἐπ' αὐτῷ καὶ εἰρήνη : ἐκ τοῦ δακτύλου τῆς Ωμάνς ἢ Ωφάνς (ἰλεως αὐτῷ ὁ θεός), καὶ μ' ὅλον ὅτι ἔγινε μεγάλη ἀναζητήσις καὶ ἔρευνα, δὲν εὐρέθη.

Αἶλα, πόλις μικρὰ καὶ ὀλιγόκαρπος, πόλις Ἐβραίων, οἱ ἑποιοὶ μεταβλήθησαν εἰς πίθηκας καὶ χοίρας 1), κειμένη ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν τῆς ἐρυθραῆς θαλάσσης, καὶ ἔχουσα ὁδὸν, δι' ἧς ἔρχονται οἱ Αἰγύπτιοι προσκυνηταί· ἔστι δὲ τανῦν πύργος, ἐν ᾧ κατοικεῖ ὁ ἑπαρχὸς τῆς Αἰγύπτου. Αὕτη ἡ πόλις δὲν ἔχει ἀγρὸς· εἶχε δὲ τοπίαλαι μικρὸν φρέριον ἐν τῇ θαλάσσει, ἀλλὰ τῆτο ἠφανίσθη, καὶ μετόκησεν ὁ ἑπαρχὸς εἰς τὸν πύργον (δηλ. τὴν πόλιν Αἶλαν) τὸν ἐν τῷ αἰγιαλῷ 2).

Μαδιὰν ὑπάρχει πόλις κατηφανισμένη ἐπὶ τὴν ἐρυθραὴν θαλάσσαν ἀντικρὺ τοῦ Ταμπέν ὡσεὶ ἐξ ἑσθμῶν μακρὰν, ἐν ἧ εὐρίσκεται τὸ Φρέαρ, ὃθεν ἐπότισεν ὁ Μωσῆς τὰ θρέμματα τῆς Σοαίπης. Μαδιὰν ὀνομάζεται καὶ ἡ φυλὴ, ἐξ ἧς ὁ Σοαίπος· ἔπειτα δὲ ὀνομάσθη ἀπ' αὐτῆς καὶ ἡ κώμη, ὡς ὁ λόγος τῆς ὑψίσεως μαρτυρεῖ : εἰς (τὸ ἔθνος) Μαδιὰν (ἐσθμῶν)

1) Καθὼς διηγεῖται τὸ Ἀλκαράνον.

2) Κατὰ Νιβέρριον (Memoires sur l' Egypte etc. p. 238.) αὕτη ἡ πόλις δὲν ὑπάρχει πλέον, ὅστις λέγει ἔτω : Cette ville ne paroît plus exister, quoiqu' il soit dit dans Abulfeda qu' elle se rencontre sur la route des Hadgis ou pèlerins de la Mekke ; il n' en est point mention dans trois itinéraires, que l' on a très circonstanciés de cette route. Παρὰ Στεφάνου Βανι ὀνομάζεται ἡ πόλις Ἐλανα, παρὰ Στεφάνου Αἰλανε, παρὰ Φιλοσοφίᾳ Αἶιλα, κτ.

λαικεν) τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν Σοαίπον 1). Κατὰ τὸν ἔμπν Σαΐδ, τὸ πλάτος ἐκεῖ τῆς θαλάσσης πλησίον τῆς αἰγιαλῆ ἔστιν ἑκατὸν σχεδὸν βημάτων, καὶ ἀνωθεν αὐτῆ τῆς τόπῃ διαβαίνει ὁ παράλληλος τῆς πόλεως Ἀλκοσαίρ τῆς κατὰ δυσμάς.

Ταῖμὰ ἔστι Φρέριον πολυανθρωπότερον παρὰ τὸ Ταμπέκ, καὶ ἔχει Φοίνικας. Λέγει ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἀΐσις, Ταῖμὰ ἔστι τῆς φυλῆς Τάϋ κατοικία σερσα 2), ἐν ἣ εὐρίσκειται τὸ Φρέριον ὀνομαζόμενον Ἀλαμπλάκ παρονομασθὲν ἀπὸ τὸν Σχασμέλ ἔμπν Ἀΐσι, ὃς οὕτως λέγει ταῦτα.

Ἔστιν ἡμῖν ὕψος, ἐφ' ᾧ κάθηται ἐν ἡμεῖς ὑπερασπίζομεν,
 Ἀπρόσιτον, τῆς ὁποῖα τὸ ὕψος ἀμβλύνει τὴν ὄρασιν.
 Ἔστι δὲ Ἀλαμπλάκ ἀλφαρὰ 3) τὸ πολυθρύλητον,
 Καταφοβίζον καὶ καταπλήττον τὸν ἐπερχόμενον.

Ταμπέκ κεῖται μεταξὺ Ἀλχέτζρ καὶ Συρίας, καὶ ἔχει πηγὴν καὶ Φοίνικας. Λέγουσιν, ὅτι ἐν αὐτῷ ὑπῆρξαν οἱ ἑταῖροι τῆς Ἀλαϊκά, πρὸς ἃς ἔσειλεν ὁ θεὸς τὸν Σοαίπον· ἀλλ' ὁ Σοαίπος δὲν κατήγετο ἀπ' αὐτῆς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐγκατοίκου τῆς Μαδιάν. Κατὰ τὸν συγγραφέα τῆς Καιίνου, τὸ Ταμπέκ 4) ἔστι ἐν τῇ ἠπειρῷ ἀπέναντι Μαδιάν ἐφ' οἷς προσεπιλέγω, ὅτι τὸ μὲν Ταμπέκ κεῖται κατ' ἀνατολάς, ἡ δὲ Μαδιάν κατὰ δυσμάς.

1) Ὅρα Ἀλκοράντ Σύραν Ζ' σελ. 82 καὶ ΙΑ' σ. 85. Οἱ περισοότεροι Ἀραβες θέλουσιν, ὅτι Σοαίπος εἶναι ὁ Γεθρῶ, ὁ πενθερὸς τῆς Μωσῆος.

2) Ἄρσα σημαίνει Ἀράβων κατοικίαν σερσα, ὅποι πρὸς ἢ ἂν ἡ, καὶ ἀντίκειται τῇ Ἀΐσι.

3) Ἦτοι τὸ μόνον, ἐξαίρετον.

4) Ἀπέχει κατὰ τὸν Ἀλδρισὴν ἀπὸ Μαδιάν ἑξ ἑκατῶν.

قال ابن حوقل والحجر * بين جبال علي يوم
 من وادي القرى اقول لم يحصل ذلك فان
 بينهما اكثر من خمسة ايام قال وكانت ديار
 ثمود الذين قال الله عنهم وثمود الذين جابوا
 الصخر بالوادي قال ورايت بتلك الجبال وما تحت منها
 كما اخبر الله تعالى وتحتون من الجبال بيوتا فرهين
 وتسمى تلك الجبال الاثالب اقول وفي التي بنزلها حجاج
 الشام وفي عن العلي على نحو نصف مرحلة من جهة الشام
 وروى ان رسول الله صلي الله عليه وسلم نهى عن
 شرب مايتها *

وتدمر (1) بليدة ببادية الشام من اعمال حمص
 وهي من شرقي حمص وارض تدمر غالبها سباح وبها نخيل
 وزيتون وبها اثار اولية عظيمة من الاعددة والصخور وهي
 عن حمص على نحو ثلث مراحل وكذلك هي عن سلمية ولها
 سور وقلعة قال في العزيزي وبينها وبين دمشق تسعة
 وخمسون ميلاً ومن تدمر الى الرحبة مائة ميل وميلان

* بكسر الجاء المهملة وسكون الجيم وفي اخرها راء

مهملة *

(1) من اللباب بفتح التاء المثناة من فوق وسكون
 الدال المهملة وضم الميم وفي اخرها راء مهملة *

Ἀλχέτζρ, κατὰ ἔμπν Χαϊκάλ, κεῖται μεταξὺ Βα-
 γῶν ὡσεὶ μιᾶς ἡμέρας ὄδον μακρὰν τῆς Οὐαδικραῆς· πλὴν,
 κατ' ἐμὲ, ἄλλως πως ἔχει τὸ πρᾶγμα, διότι ἀπέχουσιν ἀπ'
 ἀλλήλων ὑπὲρ τὰς πέντε ἡμέρας. Ἰπῆρχε δὲ, λέγει, τό-
 πος τῶν Θαμεδηνῶν, περὶ ὧν ὁ Θεὸς λέγει, κὴ Θαμεδη-
 νοῖς, οἵτινες ἐλατόμησαν ἐν τῇ πεδιάδι 1).
 Ἐδὸν, λέγει, ἐκεῖνα τὰ ὄρη καὶ τὰ ἀπ' αὐτῶν λατομη-
 θέντα, καθὰ φησὶν ὁ πανύψιστος Θεὸς, καὶ οἰκοδομεῖ-
 τε ἐκ τῶν ὀρέων οἴκους τεχνηέντως 2). ὀνομά-
 ζονται δὲ ταῦτα τὰ ὄρη Ἀλαθάλεπ 3). Λέγω, ὅτι Ἀλχέτζρ
 ἔστι τόπος, ὅπως καταλύουσιν οἱ ἐκ Συρίας προσκυνηταί, ἀπέ-
 χων ἀπὸ Ἀλολαῆς, πρὸς τὴν Συρίαν, ὡσεὶ ἡμίσεως σαθμῆ.
 Διηγῶνται, ὅτι ὁ τῆ Θεῶ ἀπόστολος (εὐλογία Θεῶ ἐπ' αὐτῶν
 κὴ εἰρήνη) ἀπηγόρευσε τὴν πόσιν τῆ ὕδατος αὐτῆ τῆ τόπῃ.

Τάδμορ ἔστι μικρὰ πόλις ἐν τῇ ἐρήμῳ Συρίας (τῇ
 ἐρήμῳ Ἀραβία) ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ Χέμς κατ' ἀνατολὰς αὐ-
 τῆς, ἔχουσα γῆν ἄς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔνικμον. Αὕτη ἡ πόλις
 ἔχει φοίνικας κὴ ἐλαίας, ἔτι δὲ ἀρχαῖα καὶ μεγάλα μνη-
 μεῖα, οἷον σήλας κὴ βράχες, ἀπέχουσα τῆς Χέμς ὡσεὶ τρεῖς
 σαθμῆς, ὁμοίως δὲ κὴ τῆς Σαλαμιᾶς, κὴ ἔχουσα τεῖχος κὴ
 φρέριον. Κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀΐζιῆ, τὸ Τάδμορ ἀπ-
 ἔχει ἀπὸ μὲν Δαμασκῆ νθ' μίλια, ἀπὸ δὲ Ρ'ααμπᾶς 102
 μίλια 4).

1) Ὁρα Ἀλκοράνε Σύραν πθ', σίχ. 9.

2) Ὁρα Ἀλκοράνε Σύραν ιζ', σίχ. 148.

3) Ταῦτα τὰ ὄρη φαίνονται, κατὰ τὸν Ἀλεδρισῆν, ἀπὸ
 μακρὰν ἠνωμένα, μ' ὅλον ὅτι δὲν συνεγγίζουσιν ἀλλήλοις.

4) Ἀπὸ δὲ Ἀλεπ, κατὰ Ἰακῦτον, πέντε ἡμερῶν· ἐκτίθη
 δὲ, κατ' αὐτὸν τὸν ἴδιον, ἀπὸ τοῦ Σολομῶντα.

ينبع [1] وهي بليدة بالقرب من المدينة وورد ذكرها في الحديث قال ابن سعيد والينبع بها عيون وخضر وحصن وهي منازل بني الحصن رضي الله عنهم واسمها فرضة علي البحر علي مرحلة منها قال ابن حوقل وينبع حصن به نخيل وماء وزروع وبها وقف العلي بن ابي طالب رضي الله عنه * يتولاه اولاده ويقرب ينبع جبل رضوي مطل عليها من شرقها ومن رضوي جبل حجر المسن الي ساير الاقطار وبينه وبين المدينة سبع مراحل *

وخبير [2] لها نخيل كثير وهي بلد بني عنزة والخبير بلغة اليهود الحصن وهي من جهة الشمال والشرق عن المدينة علي نحو ست مراحل قال الادريسي وخبير مدينة صغيرة كالحصن ذات نخيل وزروع وكانت في صدر الاسلام دار النبي قريظه والنظير وكان بها الشول بن عاذيا ومنها الي المدينة اربع مراحل *

[1] بفتح المثناة من تحت وسكون النون وضم الباء الموحدة وفي اخرها عين مهلة *

* *κατὰ τὴν ἐν Ὀξωνίᾳ ἐκδοσιν.* كرم الله وجهه *

[2] بفتح الخاء المعجمة وسكون المثناة من تحت وفتح الباء الموحدة وراء المهلة *

Υάμπο πόλις μικρὰ πλησίον Μεδίνης, τῆς ὁποίας γίνε-
ται μνεία ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆ Μωάμεθ. Ἐν Υάμπο, λέ-
γει ὁ ἔμπν Σαΐδ, ὑπάρχει πηγαί, καὶ λαχανία, καὶ Φρέριον,
καὶ καταλύματα τῶν ἡῶν Ἀλχισν (ἰλεως αὐτοῖς ὁ θεός),
καὶ λιμὴν ἐπὶ τὴν θάλασσαν ὡσεὶ σαθμὸν ἕνα μακρὰν 1).
Κατὰ ἔμπν Χαγκαάλ, τὸ Υάμπο ἔστι Φρέριον ἔχον Φοίνικας,
ἕδωρ καὶ ἀγρῶς, ὅπως διέτριψεν ὁ Ἀλῆ μπὲν ἀμπὴ Τάλεπ
(ἰλεως αὐτῷ ὁ θεός), καὶ ὅπως διεδέξατο αὐτὸν οἱ υἱοί. Πλησίον τῆ
Υάμπας εὐρίσκεται ὄρος Ἐάδβα ὑπερανιστάμενον κατ' ἀνα-
τολάς, ἐκ τῆ ἑποῖς ἐκκομίζεται ἡ ἀκόνη ἀλλαχίσε· ἀπέ-
χει δὲ τῆς Μεδίνης ἑπτὰ σαθμῆς.

Χαΐμπαρ εὐπορεῖ Φοινίκων, καὶ ὑπάρχει γῆ τῶν ἡῶν
Ἀνζά· σημαίνει δὲ ἑβραϊστὶ Φρέριον 2), καὶ ἀπέχει τῆς Μεδίνης
ἀνατολικοαρκτικῶς ὡσεὶ ἕξ σαθμῆς. Κατὰ τὸν Ἀλδριστῆν, τὸ
Χαΐμπαρ ὑπάρχει πόλις μικρὰ δίκην Φρερίε, εὐπορεῖτα Φοινί-
κων καὶ ἀγρῶν, καὶ ὑπῆρχεν ἐν ἀρχῇ τῆ Ἰσλαμισμῆ καθέ-
δρα τῶν ἡῶν Κοραϊτὰ καὶ Ἀλναζίε, ἐν ἣ κατῴκει ὁ Σχα-
μὲλ ἕως τῆ Ἀζιά 3)· ἀπέχει δὲ τῆς Μεδίνης τέσσαρας
σαθμῆς.

1) Ὁ λιμὴν ὀνομάζεται Σάσμ, Χαρμόθας κατὰ Στραβωνί.
Ἐὶ δὲ πόλις ὀνομάζεται παρὰ Πτολεμαίῳ Γαμβία.

2) Ὁ Νιβέριος λέγει, ὅτι καὶ τὴν σήμερον κατοικεῖται αὐτῆ
Ἑβραῖοι ζῶτες ἐν μεγάλῃ ἐλευθερίᾳ.

3) Οὗτος ὑπάρχει ὁ περίφημος Ἑβραῖος ποιητής, τοῦ ὁ-
ποῖα σίχως τινὰς ἀναφέρει ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς ἀνατῆρα
σελ. 134.